

[164] Den utvidede utenriks- og konstitusjonskomite
Møte torsdag den 1. mars 1973 kl. 9.

Møtet ble ledet av formannen, H e l g e S e i p .

Til stede var: Per Borten, Arne Nilsen (for Trygve Bratteli), Kjell Magne Fredheim, Knut Frydenlund, Guttorm Hansen, Asbjørn Haugstvedt, Otto Lyng, Margith Munkebye, Tor Oftedal, Erling Petersen, Helge Seip, Kåre Willoch, Johan Østby, Leif Granli, Bernt Ingvaldsen, Gunnar Alf Larsen, Ingvar Bakken, Karl J. Brommeland, Rolf Fjeldvær, Gunnar Garbo, Arnt Hagen, Aase Lionæs, Sverre Nybø, Paul Thyness (for Svenn Stray), Ingvald Ulveseth og Johan A. Vikan.

Av Regjeringens medlemmer var til stede: Statsminister Lars Korvald, utenriksminister Dagfinn Vårvik, statsråd Hallvard Eika, Departementet for handel og skipsfart, statsråd Ola Skjåk Bræk, Industridepartementet, statsråd Einar Moxnes, Landbruksdepartementet, og statsråd Trygve Olsen, Fiskeridepartementet.

Følgende embetsmenn ble gitt adgang til møtet:

Fra Statsministerens kontor: Statssekretær Harald Synnes. Fra Utenriksdepartementet: Ambassadør Jens Evensen, statssekretær Tormod P. Svennevig og underdirektør Martin Huslid. Fra Departementet for handel og skipsfart: Statssekretær Kåre Gisvoll. Fra Fiskeridepartementet: Statssekretær Knut Vartdal.

D a g s o r d e n :

Forhandlingene med EF.

[165] Formannen: Komiteens medlemmer har før dette møtet fått oversendt en del dokumenter. Som innledning til møtet vil det som vanlig bli gitt orientering, og jeg gir med en gang ordet til handelsminister Eika.

Statsråd Hallvard Eika: Sist vi hadde kontakt med komiteen om forhandlingene med EF, var det for å gje komiteen ei utgreiing om det forhandlingsmandatet som Regjeringa hadde gjeve forhandlingsdelegasjonen vår, og for å gje medlemene høve til å uttala seg om dette mandatet. Sidan den gongen har vi hatt reelle forhandlingar mellom Kommisjonen og den norske forhandlingsdelegasjonen i om lag to veker. Forhandlingane vart innleidde gjennom eit plenarmøte mellom dei to delegasjonane den 16. februar. Eg forstår det er sendt ut til komitemedlemene dei hovudinnlegga som der vart haldne. Forhandlingane har sidan halde fram i undergrupper og meir uformelle møte og samtalar mellom forhandlingsleiaren og andre medlemer av den norske delegasjonen på den eine sida og representantar for Kommisjonen på den andre. Ein kan vel seia det slik at dei første rundane i forhandlingane er fullførte ved det andre plenarmøtet mellom dei to delegasjonane, som vart halde i går.

Det var på denne bakgrunnen vi fann det rett på dette tidspunktet å gje den utvida utanrikskomiteen ei orientering om det som har skjedd, og på den basis få ei meiningsutveksling, sjølv om ein i dag ikkje er i den stoda at ein kan leggja fram konkrete problem som det er teke standpunkt til eller skal takast øyeblikkeleg standpunkt til.

Før eg kjem attende med ei oppsummering og visse meir generelle merknader til forhandlingssituasjonen, vil eg, fordi eg trur det er rasjonelt, be formannen om å samtykkja i at eg gjev ordet til forhandlingsleiaren, ambassadør Evensen, som kan gje ei meir detaljert utgreiing om forhandlingane fram til no. Så kan eg koma inn etter at han har gjeve denne.

Formannen: Da vil jeg be ambassadør Evensen om å redegjøre videre. Vær så god!

[166] Ambassadør Jens Evensen: Som nevnt hadde vi vårt første formelle plenarmøte i Brussel den 16. februar. Denne komite har fått oversendt teksten til det hovedinnlegg som jeg holdt på møtet. Som det fremgår av dette, forsøkte vi der å gi en bred oversikt over våre problemer og målsettinger og en argumentasjon på basis av Regjeringens forhandlingsmandat. Vi konsentrerte oss om de hovedfelter som fortøner seg som de viktigste. Det vil først og fremst si gruppen de følsomme varer i industrisektoren, spørsmålet om inkludering av fisk og fiskeprodukter i avtalen, spørsmålet om sjøtransport, videre spørsmålet om en avtale med Kull- og stålfellesskapet, og endelig spørsmålet om vi kunne få en interimsordning dersom ikke vår avtale kunne tre i kraft 1. april 1973.

Denne komite har også fått et eksemplar av referat fra dette møtet og av det innlegg som motpartens forhandlingsformann, de Kergorlay, holdt. Jeg kan allerede her nevne at som det fremgår av de Kergorlays innlegg, var han tydelig avvisende særlig på ett punkt, og det var når det gjaldt spørsmålet om en klausul om skipsfartskonsultasjoner. Han hevdet her at så lenge man ikke innen Fellesskapet selv har etablert en slik ordning mellom medlemslandene, kunne ikke Norge vente å få en annen ordning enn den som gjaldt mellom medlemslandene innbyrdes.

Når jeg nevner dette allerede nå, er det for å informere om at Kommisjonen også på plenarmøtet i går på dette punkt inntok en avvisende holdning ut fra dette prinsipielle syn, mens de samtidig på ny gjentok at naturligvis hadde de felles interesser med Norge på dette området.

Etter plenarmøtet den 16. februar ble det nedsatt to arbeidsgrupper. Den ene arbeidsgruppen gjaldt industrisektoren, først og fremst de følsomme varer, og den andre arbeidsgruppen gjaldt Kull- og stålfellesskapet. I begge disse arbeidsgruppene har ekspedisjonssjef Gøthe fra Industridepartementet vært den norske talsmann.

Når det gjelder fiskeprodukter og de landbrukskonesjoner som Kommisjonen har forlangt i denne forbindelse, bad vi om å få nedsatt en formell arbeidsgruppe. Til dette svarte Kommisjonen at på dette punkt måtte man ordne seg noe mer uformelt, fordi de andre avtalene egentlig ikke angikk fiskeriprodukter i sin alminnelighet. Det ble derfor besluttet at arbeidet her skulle foregå på den måte at

arbeidsgruppene arbeidet direkte under de to forhandlingsledere, de Kergorlay og undertegnede.

[167] I de 14 dagene som har gått, har de to arbeidsgrupper under ekspedisjonssjef Gøthe hatt to møter hver, og har på mange måter gjort betydelige fremskritt. Arbeidet på fiskerisektoren har foregått ved ett møte med de Kergorlay og et par møter med eksperter under ledelse av en italiensk generaldirektør ved navn Pizzuti.

Når det gjelder det som er skjedd i de 14 dagene vi har hatt formelle forhandlinger, kan jeg for så vidt gjelder de følsomme varer, summere det opp på følgende måte:

Hva angår papir og papirprodukter, har Kommisjonen vært klart avvisende når det gjelder spørsmålet om det kunne tenkes noen som helst reduksjon i overgangstiden på 11 år. Derimot har man kanskje oppnådd visse innfallsporter når det gjelder spørsmålet om plafondene. Det norske standpunkt er her at på grunn av det forhold at den norske eksport til Fellesskapet er helt ubetydelig – nemlig 1,4 pst. av Fellesskapets totale forbruk av papir, når vi ser bort fra avispapir – vil ikke norsk eksport innebære noen fare for papirindustrien i EF-landene, og av den grunn er det vårt hovedstandpunkt at det ikke skulle være nødvendig med plafonder. Dette standpunkt har vi fastholdt og fastholder vi. Vi møter her motstand fra EF's side med den begrunnelse at det ville stride mot mønsteret i de andre avtalene. Derimot tror jeg vi på dette punkt har oppnådd en viss åpning når det gjelder antall plafonder og plafondenes størrelse. Det er det vi har konsentrert forhandlingene om på dette punkt. Hvordan det vil gå, er det umulig å si på det nåværende tidspunkt, siden vi er midt oppe i drøftelsene.

Vi har også markert kravet om tilfredsstillende ordninger med tollfrie kvoter på Danmark, Irland og Storbritannia, noe som for så vidt er tatt inn i de andre avtalene, også i Protokoll I, og på dette punkt synes vi også å møte forståelse.

Vi føler også at vi møter forståelse når det gjelder avispapir, hvor ordningen nå er at avispapir for å dekke importbehovet er tollfritt innen Fellesskapet. Avispapir utgjør mellom 45 og 50 pst. av den norske eksport til Fellesskapet. Den er altså tollfri nå, og på det punkt håper vi å få tilsagn om fortsatt tollfrihet. Jeg kan her nevne at under vårt arbeid har vi hele tidene hatt nær kontakt med industriens representanter. De har, så vidt jeg husker, ved to anledninger vært i Brussel og drøftet problematikken med oss.

[168] Når det gjelder neste punkt, råaluminium, er det ikke noe spørsmål om overgangstidens lengde, den er 7 år. Det vi her må arbeide meget intenst på, er de foreslåtte plafonder, altså importtakene. Her er EF's utgangspunkt at vi skulle ha åpningsplafonder på 190 000 tonn. I tillegg til det skulle da komme det kvantum som Norge selger til Fellesskapet til produksjon av halvfabrikata som reeksporteres fra Fellesskapet, og det er etter Fellesskapets utsagn på ca. 81 000 tonn. På dette punkt er det åpenbart at vi står overfor store vanskeligheter. For det første er det foreslåtte system med en grunnplafond pluss et tillegg for de varene som går til reeksport, meget vanskelig kontrollerbart. For det annet er vel også selve utgangspunktet, 190 000 tonn pluss muligens 81 000 tonn, ikke tilfredsstillende for

Norge. Jeg kan her nevne at i 1972 var den norske eksport til Fellesskapet et sted mellom 320 000 og 370 000 tonn. Problematikken her er at selv for den norske industri er det litt vanskelig å antyde løsninger. Det er mulig at de fortsatt er interessert i denne adgang til tollfri import med adgang til reeksport. Vi har også på dette punkt et nært samarbeid med industrien. Representanter for industrien har ved et par anledninger besøkt oss i Brussel, og vi diskuterer spørsmålene med dem. Det endelige svaret på vårt forslag er ennå ikke avklart.

Når det gjelder halvfabrikata av aluminium, er det et spørsmål som har reist seg i forslaget overfor Norge, idet man fra Fellesskapets side har tatt dette opp som følsomme varer, noe som ikke gjelder for de andre seks avtalene. På dette punkt går vi meget hardt ut. Vi viser for det første til at ved å trekke disse halvfabrikata inn bryter man mønsteret for de andre avtalene. Dessuten påviser vi at eksporten fra Norge til Fellesskapet – dvs. Fellesskapet av De seks – bare er mellom 1 500 og 1 800 tonn i året, mens vår import fra Fellesskapet ligger mellom 5 000 og 7 000 tonn pr. år, slik at de for disse produkters vedkommende i virkeligheten har et eksportoverskudd overfor Norge. Vi har hevdet at det ikke kan være noen som helst grunn for Fellesskapet til her å innføre en ordning med overgangstid på 7 år. Det er vel også på dette punkt kanskje særlig Frankrike som står bak forslaget. Den franske offisielle argumentasjon er at de er redde for at Norge skal forsøke å omgå importtakene for råaluminium ved å switche vår produksjon over fra råaluminium til halvfabrikata som vi så skal utføre til Fellesskapet. Den argumentasjonen er ikke holdbar, for den forutsetter en oppbygging av en industri for halvfabrikata som både ville ta tid og koste penger, og formodentlig ikke ville være forretningsmessig.

[169] Når det gjelder ferrolegeringer, har vi også hatt meget nære kontakter med representanter for industrien. På dette punkt har vi inntrykk av at Kommisjonen ikke er uvillig til å drøfte plafondenes størrelse og vekstrater, og det er formodentlig riktig å si at industrien stort sett er fornøyd med det som her foreligger, kanskje bortsett fra et eneste produkt, nemlig høykullholdig ferromangan, som de har trukket inn som en sensitiv vare i vårt tilfelle, men ikke i de andre avtalene.

Hva angår magnesium, som også er trukket inn som en sensitiv vare, skulle ikke den volde oss store problemer. Der er Kommisjonen muligens noe på glid. Faktum er i ethvert fall at vi fra 1967, fra Kennedy-runden, har en avtale med Fellesskapet om tollfri eksport til Fellesskapet til dekning av det behov som ikke dekkes av deres hjemlige produksjon.

Silisiumkarbid er også et produkt som EF nå har trukket inn som følsom vare, og som ikke er det i de andre avtaler. Vi prosederer hardt også på det punkt. Der er det ikke godt ennå å si hva Fellesskapets reaksjon er.

Når det gjelder høykullholdig ferromangan, som jeg allerede har nevnt, er vår argumentasjon at man også på dette punkt må holde på mønsteret fra de andre avtalene. Jeg har inntrykk av at Kommisjonen vil koble dette spørsmål sammen med spørsmålet om en tilfredsstillende ordning når det gjelder Kull- og stålfellesskapet.

Jeg kommer så til fisk og fiskeprodukter. Der har vi som utgangspunkt forsøkt å legge en meget realistisk holdning til grunn, ut fra de vanskeligheter man møtte under utarbeidelsen av Fellesskapets mandat. Etter samråd med

Fiskeridepartementet og industrien har vi begrenset våre krav til fire hovedprodukter: frossen fiskefilet, fiskehermetikk, frosne reker og herdet fett og fettstyrer. Vi har her hatt meget intense forhandlinger. På dette punkt er vanskeligheten i noen grad den at Rådet på en måte har desavuert Kommissjonen. Kommissjonens utgangspunkt var at fisk ikke skulle være med. Rådet har i sitt mandat åpnet døren for fisk. Kommissjonen viser en viss velvilje for så vidt gjelder frosne fiskefileter. Det er mulig at vi i våre diskusjoner nå også har fått rimelige åpninger når det gjelder hermetikk og når det gjelder frosne reker. Derimot har Kommissjonen i alle våre møter – vi har vel hatt to hovedmøter og et par underhåndsmøter – vært absolutt avvisende når det gjelder herdet fett.

[170] Når det så gjelder Kull- og stålfellesskapet, var det norske utgangspunkt at vi skulle velge den sveitsiske ordning, dvs. at vi ikke skulle ha noen binding til Kull- og stålfellesskapets prissystem. Dette på grunn av vår verkstedsindustri, spesielt skipsbyggingsindustrien. Etter møtene i undergruppene og etter plenarmøtet i går er utgangspunktet at Norge fortsatt har en valgtrett. Kommissjonen har imidlertid kommet med et forslag som nok i og for seg kan ha betydelig interesse. De kaller det selv et forslag til kompromiss mellom den sveitsiske og den svenske løsning. I virkeligheten kan man vel si at det er et forsøk på å lage en ny, norsk modell for de spesielle forhold som hersker i Norge, ikke minst de geografiske forhold. Denne modell går ut på at skipsverftene skal holdes helt utenfor Kull- og stålfellesskapets prisregler. Videre forutsetter Kommissjonen at norske stålbedrifter kan fortsette som hittil med sine prisfastsettelse til kunder i Norge. Men når man kommer til eksporten til utlandet, vil EF-landene bruke de prisregler som gjelder innen Kull- og stålfellesskapet – med unntak for skipsverftene. Disse spørsmål har vært forelagt for industrien. Vi arbeider videre med dem. Det norske standpunkt er fortsatt at vi holder fast ved den sveitsiske løsning. På dette punkt er det altså forståelse fra EF's side når det gjelder den norske problematikk.

For så å gå over til møtet i går, som kanskje også belyser fremdriften og den videre timeplan, så var arbeidsformen den at de Kergorlay på vegne av Fellesskapet holdt et meget kort innledningsforedrag, og så gav han ordet til formennene i de to arbeidsgrupper. Formannen i arbeidsgruppen for Kull- og stålfellesskapet, Verges, presiserte samtidig at Fellesskapet selvsagt var noe mer interessert i at Norge valgte «en modifisert svensk løsning», som han kalte det, slik at Norge på en måte kom inn i samme system som de andre nordiske land. Det var åpenbart at vårt syn her var møtt med velvilje.

En representant for den andre hovedgruppen, Derisbourg, gav en meget lang og meget objektiv redegjørelse for problematikken for så vidt gjaldt de sensitive produktene. Deretter fikk Gøthe ordet på vegne av Norge, og han argumenterte meget fyllestgjørende for de norske synspunkter og de norske problemer i forbindelse med sensitive produkter og i forbindelse med Kull- og stålfellesskapet.

Så tok de Kergorlay på ny ordet og holdt et innlegg hvor han oppsummerte forhandlingenes gang frem til i går, og hvor han også kom med forslag til en timeplan.

[171] Det er åpenbart at Kommisjonen på rådsmøtet den 5. og 6. mars vil begrense seg til å komme med en fremdriftsrapport. De mener, på samme måte som den norske delegasjon, at vi ennå ikke har fått anledning til å diskutere problemene tilstrekkelig i dybden til å komme tilbake til spørsmålet om man skal endre Kommisjonens mandat. Når det gjelder fremdriftsplanen, foreslå de Kergorlay at vi skulle ha et nytt plenarmøte mandag den 19. mars og forhåpentlig også ytterligere et plenarmøte i den uken, nemlig fredag den 23. mars. Han foreslo videre at man i tidsrommet fra nå og frem til 19. mars skulle ha meget intense forhandlinger i arbeidsgruppene for kull og stål og for følsomme produkter. Han nevnte bare i forbifarten den problematikken vi har med fiskeriproduktene og landbruksproduktene. For disse produkters vedkommende har vi allerede berammet møter til neste uke, slik at vi også på det feltet kommer til å ha en meget intens møtevirkosomhet i de to ukene som kommer.

For øvrig reiste de Kergorlay et spørsmål som vi ventet ville komme opp, nemlig spørsmålet om Norge vil stille opp en liste over følsomme produkter, en såkalt tilbaketrekningsliste. Han gav uttrykk for at han mente at tiden nå var kommet til at vi fra norsk side burde gi uttrykk for hvilke produkter man i norsk industri anså som følsomme, og hvor vi ønsket en overgangsperiode på linje med den som gjelder for Fellesskapets sensitive produkter.

I det svaret som jeg gav på de Kergorlays innlegg, kom jeg først inn på at vi fra norsk side ville foreslå at man nedsatte en liten redaksjonsgruppe når det gjaldt selve avtaleteksten. Det ble det enighet om, og man arbeider nå med teksten for selve avtalen og likeså for så vidt gjelder Protokoll II og Protokoll III. Protokoll III gjelder opprinnelsesreglene, Protokoll II gjelder bearbejdede landbruksprodukter. Når det gjelder Protokoll I, må man ennå avvente forhandlingene en stund før man setter seg ned for å begynne med et redaksjonsarbeid.

Vi erklærte oss enig i den timeplan som ble foreslått.

Når det gjaldt spørsmålet om en norsk tilbaketrekningsliste, svarte jeg at det prinsipielle norske syn var at det var lite ønskelig med tollmurer, men at vi hadde arbeidet med spørsmålet, at vi hadde et samarbeid med industrien om disse ting, og at vi skulle komme tilbake til dette spørsmål så fort vi hadde noen mulighet for å gjøre det.

[172] Et punkt som jeg kanskje til slutt skal ta opp, er spørsmålet om landbruksproduktene. Vi har jo hatt ganske intense drøftelser når det gjaldt fisk, og vi fikk opprinnelig et tilsagn fra Pizzuti og de Kergorlay om at de ville komme tilbake med en meget forsiktig formet landbruksliste ut fra de spesielle hensyn som gjelder for landbruket i Norge. Denne landbrukslisten var lovet fremlagt for oss på et møte som skulle holdes med formenn og eksperter sist torsdag. I siste øyeblikk ringte man fra Kommisjonen og sa at man dessverre ikke kunne holde et slikt møte, deres landbruksliste var ennå ikke helt ferdig. De bad bare formannen komme over, hvilket jeg gjorde, og da var det bare en alminnelig utveksling av timetabeller og intet annet.

Fredag formiddag fikk vi så denne landbrukslisten, som etter vår mening overhodet ikke svarte til de antydninger som var gitt oss om innholdet tidligere.

Etter samråd med Regjeringen tok vi øyeblikkelig kontakt med de Kergorlay og fortalte ham at denne landbrukslisten etter vår mening var såpass alvorlig i sitt innhold at det ville være meget vanskelig å kunne holde noe plenarmøte den 27. februar hvor hver av partene skulle avgi en fremdriftsrapport. Det ville kunne virke mot sin hensikt hvis man ikke hadde avklart dette spørsmål ytterligere. Jeg hadde forståelsen av at dette gjorde inntrykk på herrene, og de gikk med på at man utsatte møtet med progress-rapport til man hadde fått sett nærmere på landbruksspørsmålene.

Det førte til at møtet tirsdag, istedenfor å bli et plenarmøte, ble et møte om fisk og landbruksspørsmål. Møtet ble holdt tirsdag ettermiddag. Norge leverte en liste som inneholdt hva man fra de norske eksperters side regnet med kunne være en rimelig konsesjon fra norsk side. Etter en del diskusjoner frem og tilbake og etter at man fra Fellesskapets side hadde gitt uttrykk for at deres liste kanskje bare var et utgangspunkt, ble man enige om å beramme plenarmøtet til onsdag – altså i går – og det ble da gjort.

Formannen: Jeg takker for redegjørelsen.

Jeg vet ikke om jeg kan få lov til med en gang å stille et spørsmål i forbindelse med landbruket? Det virket jo noe sterkt her hjemme, både det som stod i den første lista som kom, og det som fremdeles står. Vet man noe om hva som egentlig har foregått her? Det er vel litt for utrolig at det skulle komme fram ved en ren feil. Har det her først skjedd en framlegging, [173] som så har ført til at man på EF-hold selv er blitt klar over at man var gått for langt, og at man så har trukket det tilbake? At dette skulle være et dansk særutspill, virker noe rart.

Ambassadør Jens Evensen: Det hele er helt uforklarlig for oss, for utgangspunktet under forhandlingene, og ikke minst de tilsagn vi fikk, gikk ut på noe ganske annet enn den listen som kom. Om det er en ren arbeidsulykke eller om det er et forsøk på overrumpling, vet jeg ikke, men det er helt på det rene at da vi fredag med en gang tok det faste standpunkt til listen som vi tok, virket Kommissjonens medlemmer noe ulykkelige over hele tildragelsen. Jeg kan også nevne at på det møtet vi hadde tirsdag ettermiddag, kom det sterke forsikringer fra Kommissjonens side om at det var de som nå hadde foranlediget at visse viktige produkter var trukket tilbake – hvilket kanskje ikke er helt i overensstemmelse med fakta.

Formannen: Kanskje handelsministeren da vil avslutte orienteringen, og så har jeg foreløpig tre navn på talerlisten. Jeg ber om unnskyldning for at jeg brøt inn med et spørsmål midt inne i orienteringen.

[174] Statsråd Hallvard Eika: Lat meg berre før eg går til generelle vurderingar i tilknytning til utgreinga frå forhandlingsleiaren, få seia at dei kontaktar eg har hatt med danske regjeringsmedlemer, tyder på at det har skjedd ein klikk i tida etter Nordisk Råds møte her i Oslo, som gav seg utslag i at det var sendt

dokument som ikkje var politisk klarerte i den danske regjeringa. Det er det inntrykk eg har etter samtaler med danske regjeringsmedlemer.

Så vil eg få lov til å koma med nokre få generelle vurderingar i tilknytning til forhandlingsleiarens utgreiing.

Når det gjeld timeplanen, vil eg streka under at eg sluttar meg til den vurdering som forhandlingsleiaren gav uttrykk for. Det har vore Regjeringas målsetjing å fullføra forhandlingane innan 1. april, eller rettare sagt i tide til at vi frå starten av kunne ta del i den tollavtrappinga som tek til denne dato. Eg har på den andre sida streka under at datoen den 1. april ikkje kan vera ukrenkjeleg dersom ein ved å nytta noko lengre tid kan ha von om betre ordningar.

Alternativet til å få forhandlingsmandatet opp for Ministerrådet på møtet den 2. april, ville ha vore å få det opp på møtet no måndag den 5. mars, og det ville openbert, sjølv om det hadde vore teknisk mogleg, vore eit altfor stort hastverk med så store og innfløkte forhandlingar som det her gjeld.

Når det gjeld substansen i dei tema det vert forhandla om, og då i første rekkje dei såkalla «følsomme» varer, har Regjeringa som tidlegare nemnt, sett det slik at det ein først og fremst må ta sikte på, i tillegg til meir eller mindre generelle forbetringar i plafondordningane for dei «følsomme» varer, er å oppnå forbetringar i høve til mandatet i dei tilfelle dette er stramma inn samanlikna med dei andre avtalene. Eg kan ikkje i dag, like lite som forhandlingsleiaren kan det, seia noko visst om kor langt det vil lukkast å få slike forbetringar. Som alltid når det gjeld forhandlingar, kan ein ikkje venta å nå fram med alle krav, og vi må vel også vedgå at ikkje alle krava er like viktige dersom vi kjem i den stoda at vi må prioritera.

Når det gjeld dei «følsomme» varene, er det føresetnaden å få best mogleg eller helst ingen plafondar i papirsektoren, rimelege plafondfastsetjingar for råaluminium, og å få bort halvfabrikata av aluminium som «følsomme» varer. Det tykkjest å vera dei mest påtrengjande krava.

[175] Silisium-karbiden og spesialstål må sjølv sagt også stå øvst på lista.

Når det gjeld magnesium, kan ein vel på den andre sida vedgå at all den tid ein har denne brevvekslinga frå Kennedy-runden å falla tilbake på, vil ikkje spørsmålet om ei tollavviklingstid på 4 ½ eller 7 år vera særleg avgjerande. Alt i alt bør ein ved ei samla vurdering på dette område truleg ikkje einsidig sjå på overgangstida si lengd. Like viktig er det å få eit godt utgangspunkt for dei plafondar som skal nytta godt av redusert toll, og å sikra best moglege vekstrater for desse. Særleg klårt er vel dette i ferrolegeringssektoren, der Fellesskapet for heile sektoren krev ei overgangstid på 7 år, men elles – som forhandlingsleiaren var inne på – synest ikkje å vera uviljuge til å nytta eit rimeleg grunnlag ved fastsetjinga av plafondane.

Eit viktig punkt som vi må ta standpunkt til temmeleg snøgt, er Kommissjonens nye krav om at ein frå norsk side på dette tidspunkt må gje til kjenne om vi òg ønskjer ei liste over varer som er «følsomme» sett frå norsk synspunkt, det vil seia om vi ønskjer å presentera ei tilbaketrekingsliste. Vi stiller for så vidt ikkje ubudde andsynes dette kravet, fordi det i Industridepartementet alt i fleire månader har vore arbeidd med utforming av ei slik liste.

Det er argument som går i begge retningar når det gjeld verknaden av å presentera ei slik tilbaketrekingsliste, både med omsyn til våre egne krav og til forhandlingane som eit heile. Vi har enno ikkje teke endeleg standpunkt til dette spørsmålet. Det vart som sagt først offentleg reist i går, men det seier seg sjølv at saka må drøftast nøye både i delegasjon og i regjering.

Når det gjeld spørsmålet om fisk og landbruksprodukt, som det har vore slik blest om i det siste, vil eg berre seia at vi er innstilte på å vurdere rimelege konsesjonar på landbrukssektoren for å sikra at dei viktigaste industrielt bearbeidde varene kjem med i avtala. Regjeringa er ikkje innstilt på å gje slike konsesjonar at norsk landbruk vert skadelidande. Men det har alt vist seg at den lista som vart lagd fram av Kommissjonen førre fredag, ikkje nødvendigvis er det siste ordet. Visse av dei produkta som der var førte opp, har det sidan vist seg ikkje skulle ha vore med i det heile, og ikkje alle krav som står att, er heller av ein slik karakter at det skulle vera urimeleg å etterkoma dei eit stykke på veg. Vi står nok her framføre eit spørsmål der vi må ta tida litt til hjelp og freista å få til løysingar som er rimelege og akseptable sett frå begge sider.

[176] Men når det er sagt, vil eg ikkje stikka under stol at med dei balansekrav som er framførte frå Kommissjonen si side når det gjeld fisk og landbruksvarer, og som etter EF's filosofi eigenleg ligg utanom sjølve avtala, er ikkje forhandlingssituasjonen lett. Vi må vel også sjå i augo at vi her står framføre kanskje det aller vanskelegaste punkt i desse forhandlingane. Til skilnad frå industrisektoren gjeld det her heller ikkje overgangsordningar, men varig klassifisering av visse varer – i eller utanfor avtala.

Til slutt vil eg seia nokre få ord i tilknytning til det ambassadør Evensen nemnde når det gjeld forhandlingane med Kol- og stålfellesskapet.

Som eg sa sist, valde Regjeringa i samsvar med ønske frå den stålførbrukande industri og i samsvar med eit fleirtal i delegasjonen å ta opp forhandlingar med utgangspunkt i den sveitsiske avtala, med andre ord ei ordning utan prisreglar. Samstundes sa eg at vi kanskje måtte vera budde på eit visst press under forhandlingane for å få oss over på ei svensk avtale, det vil seia ei ordning med prisreglar. Det må vel, som forhandlingsleiaren også var inne på, karakteriserast som positivt at Kommissjonen har kome med forslag til ein ny modell, der dei har freista å koma visse norske bekymringar i samband med EKSF's prisreglar i møte. Framleis skjønar vi det også slik at vi har valfridomen intakt når det gjeld val mellom den svenske og den sveitsiske, og det ein vel no kanskje kan kalla den norske modell. Samstundes synest det vera klårt at Kommissjonen eller iallfall fleire av medlemsstatane ønskjer og finn det naturleg at Norge kjem med i dei fellesskapsreglar for handel med stål som er inntekne i avtalene med dei andre nordiske land.

Regjeringa har ikkje teke noka endeleg stode til den situasjon som vi står framføre, m.a. fordi ein først ønskjer nye kontaktar og gjennomdrøfting av problema med industrien. Ein må vel rekna med at ei løysing på stålsektoren som vert sett på som tilfredsstillande frå Kommissjonen si side, òg kan ha positiv verknad på forhandlingane generelt. Ein kan heller ikkje sjå bort frå, som forhandlingsleiaren

øg var inne på, at problemet med høgkolhaldig ferromangan kan veta trekt inn i dette vurderingskomplekset.

Formannen: Jeg takker handelsministeren for redegjørelsen.

[177] Bernt Ingvaldsen: Jeg må si jeg er atskillig forbauset over både forhandlingsopplegget og selve forhandlingene hittil.

Så vidt jeg forstår, skal man forhandle om fordeler og eventuelle ofre. Her har EF fremlagt sine ønskemål for å gardere seg mot import fra Norge på områder hvor de ville få ubehag. Fra norsk side måtte det da være rimelig at vi gjorde akkurat det samme og la fram våre ønskemål for å sikre oss mot ubehagelig konkurranse. Jeg synes det er ganske forbausende at nå etterlyser EF en liste fra Norge over hvor vi kunne stille krav fra vår side, og det har man ikke. Som handelsministeren sa har man ennå ikke tatt standpunkt til dette. Men hva i herrens navn har man gjort i all denne tiden? Det er jo ikke forhandling at man sitter og klipper og klipper og klipper om at de krav og ønskemål som kommer fra EF, er ubehagelige for oss. Vi må komme med argumenter fra vår side.

Så fikk vi opplyst nå at Norge forleden dag – det var vel i går – hadde lagt fram en liste over konsesjoner fra Norge når det gjaldt landbruksprodukter. Det må være interessant for denne komite å få vite hva den går ut på.

Når det gjelder fisk og fiskevarer, står det «fiskefilet». Er det bare fiskefilet, eller er det tilberedte, gryteferdige retter?

Jeg forstår i det hele tatt ikke at Norge ikke må ta en offensiv hvis man skal forhandle, istedenfor bare å sitte og besvære seg over ubehagelighetene. Jeg må også få si at det må være mange ting fra norsk side det kan gjelde. Vi har tross alt en import på 40 pst. av hele vårt forbruk, hvor vi måtte kunne finne poster hvor vi med fordel måtte kunne importere med tanke på priser og prisnivå. Ta nå f.eks. tomater og virkningene på prisindeksen.

Handelsministeren sa, så vidt jeg forstod, at norsk landbruk ikke skulle være skadelidende på noen måte. Vel, jeg vet ikke hva man regner med som skadelidende for så vidt. Det er jo to sider ved det også. Men her har norsk industri hele tiden blitt utsatt for store angrep fra EF's side. Altså: De kravene fra EF må enten møtes med motkrav om at vi vil ha tollfrihet for industrivarer fra Norge, eller med at vi sier at vi er villige til å gå til innrømmelser på andre områder mot at EF frafaller de tingene som faller oss tungt for brystet.

Jeg kan ikke se at det er vist noe initiativ fra norsk side her til virkelig å føre forhandlinger – å gi og ta. Jeg vil si at innen forhandlinger gjelder det faktisk å la motparten kunne oppnå fordeler der det koster oss minst.

[178] Kåre Willoch: Situasjonens alvor når det gjelder industrivarer, er jo kommet frem i de redegjørelser som er holdt, og jeg kan derfor i dette innlegg innskrenke meg til et par spørsmål.

Jeg har også lest i avisene at det er lagt frem innrømmelser fra norsk side vedrørende landbruket. Jeg hadde ventet å få på forhånd en redegjørelse for hva

disse gikk ut på. Det har vi, så vidt jeg kan se, ikke fått, og da syntes jeg det var naturlig å få det nå.

I «Nationen» i dag blir det talt om innrømmelser fra norsk side som må kalles betydelige. Jeg vil gjerne vite hva dette er.

Så ble det sagt her med hensyn til fremtidige innrømmelser, at disse måtte være slik at norsk landbruk ikke blir skadelidende. Jeg vil gjerne høre om det er uttrykk for at Regjeringen har foretatt en gjennomgåelse av situasjonen og har funnet frem til omtrent hva den tror den kan gi av innrømmelser uten at norsk landbruk blir skadelidende.

Jeg må si som min egen vurdering at jeg tror det er realistisk å betrakte landbruk og fiskeri som nokså nøye sammenkoblet, selv om det vel ikke er kommet så sterkt til uttrykk fra den annen side. Vi blir da nødt til å foreta en avveining mellom skade for fiskeriene ved ikke å få oppfylt norske krav der, og skade for landbruk ved der å oppfylle krav fra EF. Jeg synes det er nokså viktig at denne komite kobles inn i denne vurdering, og får se på forhånd hvilke utspill man fra norsk side har tenkt å foreta i denne meget vanskelige avveinings situasjon.

Så var det siste spørsmål, som også vedrører landbruk. Det har vært en del tale om landbruksprodukter som er inkludert i industrivarer. Så vidt jeg vet finnes det i papirene opplysninger om hva dette egentlig betyr, men jeg tror det kunne være av interesse for denne komite – i hvert fall vil det være av interesse for meg – å få et kort sammendrag av hvilken problemstilling dette gjelder. Gjelder det f.eks. alle konserver? Og hvorledes vurderer man systemet med utjevningsavgifter på råvarekostnadene? Er det slik at kjøttprisene i EF ikke er høyere enn i Norge, må jo, så vidt jeg kan forstå, vi i tilfelle få frihandel med kjøttkonserver uten utjevningsavgifter? Jeg nevner dette med spørsmålstegn, fordi jeg gjerne vil vite hva vi her faktisk står overfor, og selvfølgelig da ikke bare når det gjelder kjøttkonserver, som jeg har nevnt som et eksempel, men med hensyn til industrielt bearbejdede landbruksprodukter i det hele tatt.

[179] Det ville også være av interesse å få vite om det her foreligger noe med hensyn til de moderne konserveringsmetoder for høyt foredlede landbruksprodukter, dypfrysede ferdiglagede varer m.m. – om vi vil få frihandel med slike, eller om de vil bli holdt helt utenfor.

Otto Lyng: Jeg frafaller ordet i påvente av svar på de spørsmål som er blitt stilt.

Rolf Fjeldvær: Mitt første spørsmål er det samme som det hr. Ingvaldsen stilte, hva som skjuler seg i begrepet «frosne fiskefileter». Vi vet jo at vi har et helt spekter her, fra frosne filetblokker til gryteferdige varer. Er det hele spekteret som er med, eller deler av det?

Mitt andre spørsmål gjelder det som fremgår av ambassadør Evensens innlegg i siste plenarmøte. Det er fire kategorier fiskevarer som det her opprinnelig var tale om: frosne fiskefileter, hermetikk, frosne reker og herdet fett. Det siste er nå

gått ut, men så sier ambassadør Evensen på side 6 i sitt innlegg, i tredjesiste avsnittet:

«Jeg føler meg overbevist om at ytterligere drøftelser vil føre til enighet om at andre kategorier av fiskevarer tas med i avtalen.»

Hvilke kategorier tenker ambassadøren på her, og hvilke muligheter er det for å få andre enn de øvrige tre nevnte kategorier fiskevarer med i en avtale?

Paul Thyness: Bare et kort spørsmål.

Det er vel nu på det rene at noen avtale kan ikke tre i kraft den 1. april, og hvorledes står da spørsmålet om overgangordninger som blir nødvendige for å forhindre nokså alvorlige forstyrrelser? Har man drøftet disse?

Er man prinsipielt enig med EF om noen slik overgangsordning, eller kan det tenkes at det reiser seg vanskeligheter på det punkt?

[180] Knut Frydenlund: Mitt spørsmål går også på dette med timeplanen.

Jeg la merke til at handelsministeren sa noe som han har sagt ved tidligere anledninger her, at dersom en ved å nytte noe lengre tid kan oppnå bedre ordninger, kan det ikke være grunn til å se så altfor nøye på denne fristen den 1. april. Jeg har bare lyst til å stille et spørsmål til ambassadør Evensen om han kunne komme med en vurdering her ut fra de erfaringer han har høstet i Brussel, om mulighetene for å oppnå bedre ordninger dersom en nytter lengre tid.

Nå tenker jeg ikke med «lengre tid» på at det går en uke eller to over den 1. april. For slik som opplegget er nå, er det vel ikke engang fysisk mulig å få forhandlingene ferdig til den 1. april, om Kommisjonen skal be om et nytt mandat. Men det som jeg vil fram til her, er at dersom man fører forhandlinger fra norsk side slik at man ber Kommisjonen om å innhente et nytt mandat, og det blir vel da formodentlig 3. eller 4. april tidligst, er det sannsynligvis meget lite å forhandle videre om. Da kan man ikke gå tilbake til Rådet en gang til. Da er Kommisjonen helt bundet av dette mandatet, så jeg har litt vanskelig for å se hva man vil oppnå ved å trekke dette utover den 1. april i noen lengre tid enn en uke eller to. Når et eventuelt nytt mandat foreligger, er det da mer å forhandle om fra norsk side?

Og når handelsministeren snakker om muligheten for å få bedre ordninger, må vi også se på hva det betyr for næringslivet å ha denne usikkerheten ved en noe ubestemt forskyvning av forhandlingsresultatet.

Så kommer også forholdet til amerikanerne inn her, som er meget kritisk innstilte til alle disse frihandelsavtalene. De vil nå begynne å forberede forhandlinger med EF, og da rettes søkelyset spesielt på disse frihandelsavtalene. Det er klart at de som ikke har fått ferdig avtale med EF, vil komme mye mer i søkelyset for eventuelle reaksjoner fra amerikansk side.

Dette ble et langt spørsmål, men kunne jeg få ambassadør Evensens vurdering av mulighetene for å få et bedre resultat ved å trekke forhandlingene ut?

Guttorm Hansen: Det har ingen hensikt at jeg tar ordet før man får avklart noe mer synspunktet på timeplanen.

Jeg synes ikke det er noen mening i å fortsette denne debatt før man kan få svar på de spørsmål som her er stilt. Jeg har ikke noe forberedt innlegg som jeg har tenkt å framføre.

[181] Formannen: Jeg har notert et par spørsmål som jeg kanskje kan få lov til å stille nå før vi går videre på talerlisten, siden de har litt tilknytning til det som alt har vært oppe.

Det ene er hvorledes forholdet vil bli med subsidiert norsk landbruksråstoff i bearbeidede varer.

Det andre er om man har tenkt seg en eventuell sammensetning hvis det nå blir tale om en norsk prioriteringsliste. Går det da i retning av tekstil, bekledning og de utsatte hjemmeindustriene som bl.a. ble diskutert i går, eller har man eventuelt vært inne på andre varegrupper? For spørsmålet kan jo ha en viss sammenheng med hva man der kan tenke seg i tilfelle å gå inn i av varegrupper også.

[182] Så har jeg sett i avisene at det er tale om en ny statsrådreise i Europa. Er det oppspinn, eller er det en tanke som man overveier? Mener Regjeringen at enten statsministeren eller eventuelt handelsministeren eller en annen representant for Regjeringen skal ta en ny hovedstadreise i Europa.

Og endelig når det gjelder timeplanen, tar man nå sikte på en stortingsbehandling i mai, juni, slik det står i det dokument som ble oversendt om ventede proposisjoner og meldinger?

Statsråd Hallvard Eika: Først til stortingsrepresentant Ingvaldsens etterlysning av initiativ i samband med norske tilbaketrekkingslister. Til det er å seia at det ligg ein vel gjennomtenkt strategi bak at vi ikkje har presentert tilbaketrekkingslister. Og dette har vore i nøye kontakt og samsvar med industriens interesser. Vi har vurdert det slik at det ikkje har tent vår forhandlingsposisjon når det gjeld industrisektoren, på eit tidleg tidspunkt å koma med tilbaketrekkingslister.

Så var det representanten Willochs spørsmål i samband med lista over norske konsesjonar på jordbrukets område, eller det som Fellesskapet ser på som balanse jordbruk/fiske. Denne lista er for tida under bearbeiding og vurdering m.a. på ekspertplan. Det ein kan seia her, er at etter at husdyrprodukt vart tekne bort, femner denne lista berre om produkt innanfor hagebrukssektoren. Den går stort sett på gruppa levande plantar og plantedelar, herunder blomster, og ein del grønsaker og frukt. Prinsippet ved denne lista er at konsesjonane stort sett går på reduksjon av toll i friperioden når det norske marked likevel dekkast med importvarer, dels på fastfrysing av overgangsdatoene, delvis også utvidelse av friperioden. Lista er så langt som ein er kome i forhandlingane, satt opp i nøye kontakt med dei berørte næringsinteresser. Så langt eg kan døma, er ein ikkje kome inn på konsesjonar som vil ha avgjerande betydning for driftsvilkåra innanfor dei næringsgreiner som her vert berørte.

Når det gjeld protokoll 2-varene, altså dei industrielt bearbeidede jordbruksvarer, er det å seia at på same måten som når det galdt konsesjonane, er denne lista sett opp i nøye samarbeid med landbruksorganisasjonane. Den fell stort

sett saman med den lista over bearbeidde jordbruksvarer som er med i EFTA-ordninga. Det er nokre få tillegg.

Når det gjeld det spesielle spørsmålet som formannen reiste, om korleis det forhold seg [183] med norsk subsidiert jordbruksråstoff som inngår i desse industrielt bearbeidde jordbruksvarene, byggjer heile lista på, og det er så vidt eg forstår, i prinsippet klarert frå Fellesskapet si side, at det skal vera full adgang til fortsatt subsidiering av desse råvarene, eller ein kan eventuelt løysa problemet på annan måte.

Representanten Willoch reiste eit konkret spørsmål i samband med konserves og kjøttthermetikk. Desse produkta er ikkje med på denne lista. Dei aller fleste av dei produkta som er sett opp på lista, er produkt av perifer betydning for norsk landbruk. Ein del av dei har betydning, og i dei tilfelle det vert aktuelt, vil råstoffside verta dekt opp via forskjellige ordningar.

Når det gjeld spørsmålet frå hr. Fjeldvær om fiskefilet og spørsmålet i samband med overgangsordning, tidspunkt og samansetting av tilbaketrekingslistene, trur eg det er rasjonelt at forhandlingsleiaren svarar på det.

Ambassadør Jens Evensen: Kanskje jeg først skal oppklare litt av det som det ble henvist til på side 6 i mitt innlegg i går. Jeg har ikke sett den norske oversettelsen, men vi hilste velkommen at Fellesskapet nå hadde gitt en åpning for fiskefilet, og vi håpet også at det ville være muligheter for tilsvarende ordninger når det gjelder andre fiskeprodukter. Dermed mente vi de tre andre som vi hadde inkludert, og som etter en realistisk vurdering nok er maksimum av det vi kan oppnå.

Når det gjelder spørsmålet om timeplanen, nevnte jeg at jeg hadde berammet møter den 19. og 23. mars. Det er nettopp med det formål for øye å se om ikke partene innen disse datoer kan komme så langt i forhandlingene at vi kan se hvor et krav om nytt mandat må ligge, slik at man kan få det fram for det rådsmøte som holdes 2. april. Jeg tror begge parter satser alt på å greie dette. Holder man denne timeplanen, vil vel det medføre at vi må ha noen korte møter etter 2. og 3. april også – la meg si en ukes tid etter, og at man så kanskje i løpet av en halv måneds tid kan fremme en stortingsmelding for Stortinget. Den bør kunne foreligge før 1. mai. Det er vårt håp. Men hvis vi ikke skulle greie å komme frem til rudimentene, hovedtrekkene i avtalen innen 1. april, er neste rådsmøte i begynnelsen av mai. Men vi tar alle sikte på å greie det pr. 1. april. Det er derfor vi har berammet to møter i uken 19.-24. mars.

[184] Statsminister Lars Korvald: Til de vurderinger som forhandlingslederen nå gav av tidspunktet, har jeg i og for seg ikke noen tilleggsbemerkninger. Vi har hatt som målsetting å nå fram til en avtrapping samtidig med de andre handelsavtalelandene. Når forhandlingene nå ser ut til kanskje ikke å kunne endelig avsluttes før man har passert 1. april, vil det måtte bli noen utsettelse. Dette har ikke noen sammenheng med det som formannen nevnte om ventet melding i mai eller juni. Men som jeg tror jeg var inne på i et tidligere

møte her, har ikke tidspunktet for fremleggelse av proposisjonen vært vurdert. Det er kommet inn i oversikten fra departementalt hold uten at det har vært politisk vurdert.

Det ble reist et annet spørsmål her, nemlig om noen ny statsrådreise har vært vurdert. Det har ikke vært vurdert, men det vil bli vurdert hvilken verdi det eventuelt vil ligge i det nå når vi har forhandlingsdelegasjonen hjemme etter at første fase er passert.

Paul Thyness: Jeg vet ikke om det er en svikt, men jeg har ikke fått svar på det spørsmålet jeg stilte om overgangsbestemmelsene.

Ambassadør Jens Evensen: Jeg glemte dessverre det spørsmålet. Vi har nå i lengre tid hatt drøftelser med Kommissjonen om spørsmålet om å få en interimsoverordning dersom avtalen ikke kan tre i kraft 1. april. Jeg tror vi klart må kunne si at det ikke vil være mulig å få en avtale som trer i kraft pr. 1. april. En interimsoverordning er nødvendig av to grunner. Den ene grunnen er at vi da vil ha tollavtrapping pr. 1. april, og den andre grunnen er at opprinnelsesreglene kommer inn fra 1. april. Industriens oppfatning er at det naturligvis er ønskelig at vi allerede pr. 1. april får en tollavtrapping. Men denne tollavtrapping er forholdsvis ubetydelig, slik at det for industrien er langt viktigere å få opprinnelsesstatus pr. 1. april, så f.eks. varer produsert i Norge kan brukes som innsatsvarer i – la meg si – svensk industri uten at det vil ha problemer for Sverige når de skal eksportere disse varer videre. Vi arbeider meget intenst med dette. Jeg hadde det også med i mitt innlegg i går. Kommissjonen forstår vårt problem her. Det er nemlig et spørsmål som også reiser seg i relasjon til Finland. Finland vil heller ikke ha en avtale i kraft pr. 1. april, og man håper da på en slik midlertidig overgangsordning. Problemet er jo at vi før vi kan regne med å få et definitivt tilsagn om dette, bør det foreligge rudimenter av en avtaletext, slik at Kommissjonen i noen grad [185] vet hva de kommer inn på.

Jeg nevnte i mitt innlegg i går at etter vår mening var saken nå kommet så langt, det var gjort så mye fremskritt, at man i og for seg kunne se disse rudimenter. Etter møtet kom de Kergorlay bort til meg og sa at han i og for seg var enig i at iallfall muligheter begynte å avtegne seg, og han nevnte da spesielt underhånden for meg at man skulle ha disse møtene til uken. Han sa også konfidensielt at Kommissjonen her var meget velvillig innstilt. Han visste ikke hvilke reaksjoner han ville få fra de 9 medlemmer i 113-komiteen. Men Kommissjonen ville arbeide for denne løsningen. Det er alt jeg kan si på det nåværende tidspunkt.

Knut Frydenlund: Finland er jo i en annen stilling, fordi de har ferdigforhandlet sin avtale. Det skulle være relativt greit for dem å få en interimsoverordning. Har finnene fått noen beskjed om at det vil bli lagt opp til en slik interimsoverordning, eller er det ikke sagt noe fra EF's side?

Ambassadør Jens Evensen: Det er ikke sagt noe fra EF's side. Selv om problematikken på den ene siden er den samme, er den på den annen side kanskje

ikke helt den samme. Men finnene var iallfall på den tid dette spørsmål ble tatt opp, ikke klar over hvor lang tid det ville ta før det kan bli noen definitiv ordning med Finland, men de regner med forskjellige problemer på grunn av Sovjet.

Kåre Willoch: Det gjelder det samme. Det er ikke sikkert at forhandlingslederen er den nærmeste til å svare. Har Regjeringen gjennomgått forholdet til Stortinget i denne forbindelse? Vil det kreves noen form for stortingsvedtak?

Statsminister Lars Korvald: Vi må vel si at dette spørsmål nettopp er dukket opp nå etter første fase og på grunn av de datoene som forhandlingslederen har trukket opp. Så dette er en sak vi må komme tilbake til.

Ambassadør Jens Evensen: Jeg kan si at dette spørsmål har vært tatt opp med rettsavdelingen i Utenriksdepartementet som finner at man selvsagt bør forelegge dette spørsmål for Stortinget. Men en slik temporær avtale behøver [186] kanskje ikke skje i form av formell ratifikasjon. Man vil forsøke innen konstitusjonell ramme å få en annen form for stortingsbehandling hvis det er mulig. Vi arbeider med spørsmålet, og vi har ikke kommet til noe definitivt svar.

Sverre Nybø: I likhet med et par andre talere synes jeg nok listen over de fiskevarer som vi skulle skyte inn i Fellesskapet, er noe upresis. Jeg merket meg at representanten Fjeldvær ikke fikk noe svar på sitt spørsmål om i hvilken grad gryteferdige produkter også omfatter frossenfilet.

Når det gjelder hermetikk, er også det et nokså omfattende begrep. Jeg sitter igjen med følelsen av at det her tenkes på brislinghermetikk. Men vi vet at norsk fiskehermetikkproduksjon er noe langt mer enn bare King Oscar's Brand. Vi har en rekke produkter som vi gjerne sammenfatter under navnet middagshermetikk. Det omfatter fiskeboller, fiskekaker, hermetisk rogn osv. – en lang rekke produkter, og mitt spørsmål er da: Omfatter fisk og fiskehermetikk også disse produkter? Vi har jo en viss eksport bl.a. til Frankrike og også til Storbritannia av disse ting. Det betyr iallfall noe for fiskehermetikkindustrien langs kysten vår.

Når det gjelder frossenfilet, vil jeg gjerne stille spørsmål om f.eks. frossen pigghå vil inngå under det som kalles for frossenfilet. Det er av meget stor betydning i enkelte perioder. Når fiske er rikt, må den fisken fryses inn, og den blir senere eksportert som frossenfisk. Den blir i alminnelighet ikke betegnet som filet. Det har jo interesse for en ikke ubetydelig del av kystbefolkningen om dette går inn under betegnelsen frossenfilet.

Guttorm Hansen: Det er ikke veldig lett tror jeg verken for Regjeringen eller for den utvidede utenrikskomite på det nåværende tidspunkt å ha noen konsultasjonsordning som kan bety noe vesentlig. Det skyldes – og det har jeg forståelse for – de problemer som en regjering alltid vil stå oppe i i den fase av forhandlingene som man nå befinner seg i, slik at det man egentlig kan gi uttrykk

for av standpunkter eller synspunkter på forhandlingene, i vesentlig grad må begrense seg, iallfall for mitt vedkommende, til å gjelde spørsmålet om timeplanen. Her vil jeg gjenta det som vi fra mitt parti har gitt uttrykk for flere ganger, at vi ser det [187] som meget viktig å få denne avtalen parafert innen 1. april. Nå hører jeg for første gang forhandlingslederen si at det er ikke mulig å få avtalen til 1. april. Det er så vidt jeg vet, første gang det har vært gitt helt klart uttrykk for det. Og den uttalelsen får man selvfølgelig ta til etterretning.

Men jeg vil bare reservere meg på det punkt og si at foreløpig synes jeg man skulle arbeide med dette for øye. Jeg snakker ikke her om å få en avtale ratifisert i Stortinget. Det er jeg klar over ikke er mulig innen den tidsrammen. Men jeg synes man skulle sette mye inn på å få denne avtalen parafert, dersom man ikke – og det savner jeg svar på – regner med å få vesentlig bedre resultater ved å forlenge forhandlingene. Det er ennå ikke gitt noe svar akkurat på spørsmålet om man regner med at en forlengelse av forhandlingsperioden kan gi bedre resultater.

Det kan jo også være – og jeg må si at her bygger jeg bare på en mer alminnelig observasjon av den internasjonale handelspolitiske situasjon for øyeblikket – at man ikke forbedrer sin situasjon ved å vente. Her må jeg komme tilbake til det hr. Frydenlund pekte på, og som jeg for min del pekte på allerede under utenriksdebatten i høst, nemlig at de forhandlinger som vi nå står foran, er av langt større betydning for EF, og at vi der faktisk, slik jeg vurderer det iallfall, kan risikere å komme i klemme og bli brukt ikke som en stor brikke, men som en liten brikke i et spill mellom to store parter som skal til å forhandle, og der forhandlingene så vidt jeg skjønner, vil bli atskillig tøffere enn våre egne forhandlinger med EF, fordi det gjelder meget store ting. Jeg synes man alvorlig skal overveie dette, og jeg vil som sagt reservere meg foreløpig på dette spørsmål.

Det må være meget tungtveiende grunner for at den norske regjering finner at den bør kjøre denne saken slik at Kommisjonen må tilbake til Rådet for å få et nytt mandat. Man vet jo de facto ikke om dette Rådet bestående av 9 land kan komme til å klemme til i stedet for å løse opp. Disse ting må man vurdere ganske nøye. Jeg vil gjerne ha sagt dette. Det er det eneste synspunkt som jeg for min del kan gi uttrykk for i den foreliggende situasjon.

Men jeg vil gjerne nytte anledningen til noen mer personlig refleksjoner omkring selve forhandlingene. Her tror jeg det er en viss fare som skyldes verken Regjeringen eller forhandlingslederen, men kanskje mer den offentlighet som er omkring dette, for at man på grunn av offentligheten driver inn i en situasjon der denne handelsavtalen ikke blir vurdert som en totalitet, der [188] man avveier alle ting mot hverandre. Man har et visst inntrykk av at vi nå er i ferd med å drive inn i en situasjon der vi behandler industrivarene for seg, så setter man plutselig opp andre sider, nemlig landbruksprodukter og fiskeprodukter mot hverandre, og så mister man liksom totaliteten. Jeg må si at her er jeg veldig usikker på om vi er på rett vei. Vi vet ikke hva disse norske konsesjoner når det gjelder landbruk er. Ut av det handelsministeren sa, kan ikke jeg dra noe annet enn at disse norske konsesjoner faktisk er – jeg hadde nær sagt – mer av symbolsk art enn av reell art. Og jeg må si at dette tror jeg ikke på. Hvis disse konsesjoner ikke har substansiell karakter, kan

man ikke kreve sterkt substansielt innhold i fiskeeksporten. Disse ting må vi se i øynene tror jeg. Dette er bare rent personlig refleksjoner som jeg gjerne vil gjøre. Jeg tror at balansespørsmålet her må være en total vurdering. Her må man enten gi opp enkelte posisjoner for å få noe annet, eller man må gi opp sektorer og dermed også avslutte andre spørsmål som gjelder andre sektorer som nå settes opp mot hverandre.

Det er mulig det er litt tidlig for prioriteringsspørsmålet ennå. Det er ikke jeg i stand til å vurdere. Men jeg vil si at tiden går veldig fort, og jeg synes man nå alvorlig må overveie denne totalavveining, slik at vi ikke plutselig uten at vi egentlig vil det befinner oss i en situasjon der vi snakker om følsomme varer og deres skjebne for seg og så landbruk mot fiske uten å koble alle disse problemer sammen.

Ambassadør Jens Evensen: Jeg vil gjerne nevne til stortingsrepresentant Guttorm Hansen at jeg tror det i alle fall kreves sen godkjenning av Rådet av denne avtalen. Jeg tror vi trenger en godkjenning når det gjelder fisk og fiskeprodukter, og det er ganske utvilsomt at vi trenger en godkjenning når det gjelder importtakene. Jeg er redd for at hvis vi skal få en endring oppover fra 190 000 av importtaket når det gjelder råaluminium, trenger vi spesielt en godkjenning av Rådet. Frankrike har vært hard. Så hvordan vi enn forhandler, må dette opp på et rådsmøte. Det er mulig man kan greie å få et ekstraordinært rådsmøte før 2. april 1973. Jeg føler at jeg i denne komite bør si det som jeg mener er det riktige, og jeg tror ikke det er sannsynlig. Jeg tror rådsmøtet den 2. april blir det rådsmøte som kan ta dette opp til vurdering. Vi arbeider veldig hardt på å nå fram til dette. Jeg kan ikke garantere at vi greier det, men begge parter satser veldig på det av de grunner som har vært nevnt både nå og tidligere.

[189] Gunnar Alf Larsen: Jeg har bare ett punkt som jeg skal si noen ord om etter den diskusjon som har vært. Jeg var også veldig forundret over den nye situasjon som har oppstått når det gjelder det spørsmål som hr. Ingvaldsen stilte om tilbaketrekkingstlister. Vi fikk det svar fra handelsministeren at dette var vel gjennomtenkt, og da må mitt spørsmål bli: Hvis man nå, når vi er kommet så langt som vi er på industrisektoren, skulle lage en liste over tilbaketrekkingstlister som vi lett skjønner kunne være av interesse for visse industrigrener, tror man da at det kan foregå uten at det vil ha innflytelse på forhandlingene innen industrisektoren? Eller for å si det enklere, men kanskje litt grovere: Oppfatter man dette fra Kommissjonen som en ren gave til Norge? Det tror ikke jeg det er, og derfor ville jeg være meget forsiktig med å følge oppfordringen fra Kommissjonen før jeg var sikker på at det bare dreide seg om å være hyggelig mot oss. Jeg vet ikke om forhandlingslederen har noen mening om det. Man har hatt relativt nær kontakt der ute. Det forundrer meg at slike spørsmål kan reises fra den siden etter at vi, som det er fortalt, vel gjennomtenkt har sagt at dette vil vi ikke gjøre.

Ambassadør Jens Evensen: Spørsmålet om tilbaketrekingsliste er kommet opp offentlig nå. Jeg kan nevne at på et tidligere tidspunkt, under våre underhåndsforhandlinger, har Wellenstein som svar til meg når jeg sa at ved å inkludere slike sensitive varer som inneholdes i den svenske avtale, blir Norge på mange måter hardere rammet enn Sverige, sagt: Det kan dere få utjevnet ved å komme med tilbaketrekingslister. Den ene gangen dette så vidt har vært oppe, har vært nettopp i forbindelse med vår presisering av at vi ikke får en balansert avtale. Jeg har også nevnt at hemmelige drøftelser med industrien har foregått i lengre tid, for å få deres uttrykk for hvor skoen trykker. Så det kommer ikke uforberedt på oss. Men taktisk har vi ikke funnet det riktig å gå inn på en slik debatt. Ennå er det formodentlig 14 dager à 3 uker igjen av forhandlingene. EF har vel funnet at avtalen nå har avklart seg såpass at de vil ha vårt standpunkt. Det er det eneste vi kan si om dette.

[190] Statsråd Hallvard Eika: Først nokre opplysningar til det spørsmål som representanten Nybø reiste i samband med fiskehermetikk og pigghå. Når det gjeld fiskehermetikk, tek ein no sikte på tollfridom for all sildehermetikk, dvs. alle typar brislingar og sardinar, for makrellhermetikk og også andre typar hermetikk. I denne siste gruppa er inkludert det som hr. Nybø kalla middagshermetikk – fiskeboller etc.

Når det gjeld pigghå, kjem den som frosenfilet inn under filetgruppa. Tollen på denne varen som ferskvare er førebels suspendert fram til 30. juni, men det er all grunn til å rekna med at denne suspensjon vil verta lengja.

Så nokre kommentarar til dei synspunkt som hr. Guttorm Hansen gav uttrykk for. Han sa at dersom vi ikkje rekna med å få vesentleg betre resultat ved å venta utover 1. april, stilte han spørsmålet om vi burde venta. Til det er berre å seia at når vi no tydelegvis ikkje har sjanse til å verta ferdige 1. april, er ikkje det eit resultat av mangel på vilje frå den norske regjeringa si side. Det er eit resultat av måten forhandlingane er gått fram på. I alle forhandlingar tek det si tid – kortare eller lengre – før ein kjem fram til eit stadium i forhandlingane der ein har kjensle av å ha kome ned til beinet, slik at ein har fotfeste for dei prioriteringsvurderingar som i siste instans må gjerast. Desse forhandlingane tek si tid, ikkje minst på grunn av situasjonen på Fellesskapet si side. Vi har jo eit klårt bevis på dette no i samband med jordbrukslista i førre veke. Dersom ein hadde foretatt ei vurdering, ei prioritering på basis av den første lista, ville det ha vore ein bommert i og med at det i løpet av to-tre dagar vart kutta ut særvesentlege posisjonar i denne lista. Vi har framleis ei kjensle av at vi enno ikkje har nådd ned til beinet på Fellesskapet si side når det gjeld denne lista. Og før ein har kome så langt i forhandlingane at ein har ei kjensle av at ein verkeleg kjenner posisjonane på den andre sida, og kjenner til kor sterkt den enkelte posisjon står, er ikkje forhandlingane kome fram til det stadium at ein har reelt grunnlag for å foreta ei vurdering. At desse prioriteringsvurderingar er nøyde til å skje ut frå ei totalvurdering, er eg heilt ut samd i. Eg er også samd i at det ligg ein fare i dagens klima her heime for at ein får problem med å foreta ei slik totalvurdering. Men Regjeringa sitt opplegg har heile tida vore – og er det framleis –

at det heile skal vurderast som ein heilskap. Det kjem spesielt klårt fram når det gjeld spørsmålet om konsesjonane på jordbruksområdet. Vi er nøydde til å insistera på at vi frå vår side iallfall må vurderer balansen i avtala som ein heilskap. Vi kan ikkje akseptera tankegangen om at vi skal finna fram til ein balanse mellom jordbruk og fiske utan å ta omsyn til [191] balanseelementet frå industrien. Difor er det substansielle i våre konsesjonar av ein annan karakter enn dei ein ville ha fått dersom ein hadde godteke ei to-delning av avtala. Eg må også seia at vi i desse vurderingar i nokon mon trekkjer inn erfaringar frå dei svenske forhandlingar og dei vurderingar dei har kome fram til, endå vi er klår over at vi står i ein nokon annan situasjon på grunn av at vi har meir substansielle ønske på fiskesektoren enn svenskane har. Men til gjengjeld meiner vi å ha eit større balanseproblem – særleg for industrien – å byggja på.

Ingvar Bakken: Først noen ord når det gjelder de informasjonen som komiteen har fått om disse spørsmålene. Det kan ofte virke litt pussig, det er kanskje ingen ting å gjøre ved det, men innholdet i disse dokumentene om EF's betingelser overfor Norges mandat, hørte jeg offentliggjort i radioen i går morges. Det er vel bare denne komite nå som opererer med hemmelighetsstempel på disse dokumentene, ingen andre, hele landet ellers kjenner til dem. Litt på en annen måte er det med de norske lister. Dem kjenner vi ikke, hvis vi da ikke bygger på det som vi leser om dette i f.eks. «Nationen» og «Fiskeribladet». Det gjør at det er litt problematisk både å stille spørsmål og eventuelt gi råd om dette. En kan jo undre på om det er slik at landbruksministeren og fiskeriministerens sitter i et rom og trekker i hver sin ende av et tau og ser hvem som skal gi, og hvem som skal ta for å oppnå den balanse som er ønskelig overfor Fellesskapet. Det spørsmål har vært reist tidligere om det er slik å forstå at det er jordbruk og fiske som her skal skape balanse, eller om det er slik som handelsministeren nå sist var inne på, at også andre ting skal trekkes inn for å få dette regnskapet til å balansere, at også industrien til sjuende og sist skal trekkes inn i salderingen.

Jeg er klar over at det vel er vanskelig for Regjeringen å svare konkret på dette, og også vanskelig for delegasjonen og forhandlingslederen, fordi forhandlingene jo pågår hver dag, og informasjonene fra Brussel kommer temmelig raskt inn i massemediene, mens de norske utspill derimot kjenner i hvert fall vi som er innblandet i dette, svært lite til. Jeg vet ikke om det er noe en kan gjøre for å bedre på dette forhold. Det virker liksom litt i seneste laget, synes jeg, for den utvidede å drøfte dette når både den opprinnelige landbrukslisten og de tilbaketrekninger som skjedde, ble bekjentgjort for hele landet i går morges og i forgårs kveld. Dette var vel ikke egentlig noe spørsmål, men det kunne være av interesse å høre om handelsministeren har noen kommentarer til dette, om det lar seg gjøre å bedre noe på dette forhold i den tiden vi går i møte.

[192] Kåre Willoch: Jeg kan kanskje først få følge opp det som nå ble nevnt. Etter at avisene hadde redegjort meget grundig for feilene i den opprinnelige landbrukslisten, fikk vi et telegram fra Utenriksdepartementet som redegjorde for

EF's landbrukskrav, og hvor var inkludert ister, svinefett, ost og litt av hvert annet som vi fra avisene visste heldigvis ikke var riktig. Det er selvfølgelig rimelig å forutsette at vi leser aviser, men det kunne likevel være hyggelig om vi fikk dokumentene i en slik form at vi på basis av disse kunne lese oss til de ajourførte opplysninger som foreligger. Og etter at svaret med de norske landbruskforslag var levert til Brussel, fikk vi et telegram fra Utenriksdepartementet som var meget interessant, det redegjorde nemlig for det som tidligere hadde stått i avisene om feilene i det opprinnelige utspill fra EF. Men det stod ikke ett ord det om hva vi senere hadde svart. Det har vi, så vidt jeg kan se, ennå ikke fått vite. Vi har fått en muntlig redegjørelse om at vi ikke har gitt noen vidtgående innrømmelser på landbruksområdet, vi har fått en muntlig orientering om hvilke ting det dreier seg om, men noen tekst har vi ikke fått. Jeg synes det ville være naturlig om denne komite fikk se disse papirene – gjerne før, men i det minste samtidig med at de ble presentert i Brussel.

Når det så gjelder realiteten, er jeg selvfølgelig enig i at denne avtale må vurderes som en helhet, at vi bør være litt forsiktige med å sette bestemte sektorer opp mot hverandre, men jeg vil ikke unnlate å si at jeg tror Regjeringen bør bygge på den formodning at det er en realitetssammenkobling mellom holdningen til EF's jordbrukskrav og mulighetene for å få gjennomført våre fiskekrav. Man kan like det eller mislike det, man kan oppfatte det som rimelig eller urimelig, men jeg tror for min del at en avveining her vil være en del av den forhandlingsmessige realitet. Hvorledes man så skal utforme de norske innrømmelser på jordbrukssektoren, synes jeg det er vanskelig å ta standpunkt til før vi får et opplegg fra Regjeringen, men jeg går ut fra at det vil bli sendt hit til denne komite, slik at vi kan være à jour.

Formannen: Kan jeg samtidig få stille et spørsmål i forbindelse med det som ble sagt om tilbaketrekningslister. Er det slik å forstå at det er en tidligere oppfordring som ble framsatt av Wellenstein, om at vi kunne komme med tilbaketrekningslister, som nå er fulgt opp? Så vidt jeg forstod, er dette spørsmål brakt inn to ganger fra den andre siden. Er det så at Wellenstein tidligere hadde antydnet dette med tilbaketrekningslister for at det skulle kunne skapes en riktig balanse, at det ved eksport til EF er mer følsomme varer på det norske fiskerispektrum enn på det svenske?

[193] Ambassadør Evensen: Når det gjelder det siste spørsmål, kan jeg nevne at antydningen fra Wellenstein var en helt uformell antydning. Første gang det skjedde en henvendelse til oss offentlig, var i går, og det ble nevnt ikke bare en gang, men det ble nevnt tre ganger under møtet i går. At de Kergorlay lanserte dette, kom delvis som en overraskelse på oss, fordi vi samme dag hadde hatt et møte med ham om hva man skulle si på dette møtet, så det var tydeligvis et bevisst sjakktrekk man kom med.

Så vil jeg bare nevne litt om denne problematikken med avisene. Det skjer her en lekkasje fra Kommisjonen som det er umulig å stoppe. Når det gjelder den opprinnelige landbruksliste, ble jeg oppringt sent torsdag aften av norske

journalister som hadde fått denne listen fra Kommissjonen nesten 15 timer før den offisielt ble oversendt til Norge. Når det gjelder den norske uformelle landbrukslisten som vi la fram på tirsdag ettermiddag, kan jeg nevne at da vi kom tilbake til delegasjonen, var det allerede journalister der som hadde fått listen fra Kommissjonen. Det er altså ikke fra den norske delegasjon at det skjer en lekkasje. Det er meget beklagelig at det kommer til pressen før det kommer til utenrikskomiteen, men det eneste jeg kan si i den forbindelse er at vi har til og med hatt eksempel på at det er gitt informasjon til pressen før de er gitt til den norske delegasjon. Det er altså ikke den norske delegasjonen som gir fra seg opplysninger før man sender dem til utenrikskomiteen.

Kåre Willoch: Min største bekymring er ikke det som står i avisene, den gjelder de dokumenter vi ikke får.

Bernt Ingvaldsen: Etter det vi har hørt i dag, har jeg det inntrykk at EF har fremsatt meget sterke krav til Norge når det gjelder industriproduksjonen. De går altså på mange måter lenger når det gjelder visse kategorier av varer. Og så får vi høre at de etterlyser våre motkrav i form av tilbaketrekningslister og konsesjoner. Det bekrefter mitt inntrykk at man her i grunnen ikke har grepet forhandlingene riktig an. Nå har Kommissjonen kjørt fram sine krav, og tiden har gått. Hvis vi så skal begynne å ta opp våre ønskemål, er jeg redd for at det vil gå sterkt utover tiden, jeg er redd for at det blir nye runder med forhandlinger. Hvis man på den annen side ikke gjør det, har man unnlatt å skaffe norsk industri de fordelene den kunne ha fått ved at en del av våre varer blir betraktet som følsomme. Så var det dette med en balansert avtale. Der har man altså stelt seg slik når det gjelder industrien, at den blir [194] sterkt skadelidende. Og med hensyn til eventuelle motposter på andre områder, har vi når det gjelder jordbruket, hørt at det måtte iallfall ikke bli skadelidende, der skulle det foretas en avveining med hensyn til bestemte varer innen fiskeprodukter og landbruksprodukter. Jeg kan ikke se annet enn at man her allerede har spilt bort en del av våre trumf.

Guttorm Hansen: Når det gjelder disse tilbaketrekningslistene, må jeg først og fremst si at jeg har en følelse av at når det presses på for å få dem, er det selvsagt fordi man vil fastholde mest mulig av de krav og de posisjoner som Fellesskapet her har gitt. Man ønsker faktisk en handel med tilbaketrekningslister og plafonder. Jeg synes at man foreløpig skal forhandle om å få bedre plafonder. Det er mitt inntrykk hvis man først skal snakke om forhandlingstaktikk.

Hvis det var noen misforståelse med hensyn til spørsmålet om en avveining, vil jeg gjerne si at grunnen til at jeg tok opp dette spørsmål, var nettopp følelsen av at man på jordbrukets område forsøker å levere en symbolsk liste. Jeg kaller den for symbolsk, for den inneholder i realiteten ingen særlige endringer, mens man på den annen side forsøker å skape virkelig substans i kravene overfor EF. Jeg må si at jeg tror ikke på denne fremgangsmåten. Det jeg i første rekke ville si når jeg snakker om en avveining, er at det selvfølgelig er industrien og eksporten vår som nå er det

viktigste. Konsekvensen av folkeavstemningen må være at vi forsøker å ta vare på norsk industri på best mulig måte. Det må være det som er av størst interesse. Og når det gjelder en avveining, tenker jeg i første rekke på en avveining som tar sikte på å gi industrien mest mulig.

Når det gjelder dette med offentlighet, vil jeg si at jeg legger ikke så stor vekt på det. Det er noe som har fulgt EF så lenge jeg har fulgt med i det. Det er ikke noe nytt prinsipp som er innført i forbindelse med de norske forhandlingene. Det har alltid vært og det vil alltid være sånn i dette system. Det er en offentlighet som alle journalister, både nåværende og forhenværende, synes er veldig hyggelig. Men jeg må få lov til å stille et spørsmål når det gjelder denne såkalte sjokklisten fra EF. Hvordan var det i det hele tatt mulig at norske myndigheter, norske forhandlere osv. tok denne listen alvorlig lenge etter at avisene og andre kilder faktisk hadde antydnet at den var feil? Har man ikke så gode kontakter under disse forhandlingene at man allerede på fredag kunne ha fått klarlagt at dette var tøv? Det er den slags ting som jeg faktisk ikke forstår. Jeg skjønner ikke at det ikke skulle kunne være mulig [195] å få brakt på det rene temmelig fort at dette var en feiltolkning, for jeg kan selvfølgelig ikke tenke meg at de norske myndigheter – den norske regjering, de norske forhandlingsledere, delegasjonen – hadde interesse av å holde det norske folk i en viss spenningssituasjon som så skulle avløses av en lettelse. Jeg ser uten videre bort fra at dette var en slags innenrikspolitisk medisin. Men jeg forstår ikke at man ikke kunne greie å skaffe rede på dette, jeg forstår ikke hvordan systemet fungerer, men det er selvfølgelig fordi jeg verken har vært i regjerings- eller forhandlingsposisjon at jeg ikke fatter dette fullt ut.

Tor Oftedal: Det var bare en liten bemerkning i samme gate. Jeg kan berolige ambassadør Evensen med at det er ingen som mistenker de norske myndigheter for å være lekkasjen. Når det gjelder offentlighetsprinsippet man har fulgt i Brussel, har det vært slik så lenge jeg kan huske, som også hr. Guttorm Hansen viste til. Og enten man liker det eller ei, hvis man skal ha med EF-organene å gjøre, er jeg redd for at man må finne seg i det system for offentlighet som engang er innarbeidet, og som jeg for min del har sett mange eksempler på. Poenget her er ikke etter min mening at offentligheten, allmennheten i Norge og resten av verden, blir for godt underrettet fra Brussel, men at den utvidede utenrikskomite føler at den ikke blir tilstrekkelig godt underrettet her i Oslo. Det er der problemet ligger.

Ambassadør Evensen: Jeg kan bare nevne at når det gjelder denne store listen fra EF, tok vi kontakt allerede fredag ettermiddag. Jeg fikk listen kl. 12 og ringte øyeblikkelig til de Kergorlay, og fredag kl. 15 hadde jeg et møte med ham og spurte ham rett ut om dette virkelig var deres liste, og det svarte han ja til. Vi tok kontakt med Oslo, som underrettet oss om at vi skulle ta kontakt med København. Dette ble gjort på fredag og påfølgende mandag. Så kontaktet jeg igjen de Kergorlay på mandag og spurte ham om det ikke var så at listen var feil. Jeg fikk det svar at dette var deres liste. Problematikken her er at vi forhandler med en delegasjon fra Kommissjonen. Tirsdag ettermiddag hadde vi et møte med Pizzuti, som er leder for

fiskeri- og landbruksgruppen. Vi hadde blitt enige om å la Pizzuti ta utspillet, for vi syntes det var uforskammet av oss å si at vi hadde fått greie på fra København at listen var redusert. Pizzuti tok ordet og begynte å forhandle tirsdag ettermiddag kl. ½ 5 som om listen fremdeles var komplett. Da fant jeg ut at jeg måtte legge høfligheten til side og spurte ham om det ikke var så at listen var endret. Vi hadde hørt fra et medlemsland at listen var endret, var ikke dette riktig? [196] Først etter at vi hadde kommet med dette direkte spørsmål, medgav han at de tre hovedpostene som gjaldt ister, svinefett og ost, var trukket tilbake. Så det er ikke så lett, om Danmark bekrefter noe for oss, er ikke det det samme som at det er gjort. Det er tross alt Kommisjonen som fører forhandlingene, så på dette punkt foregår det et eller annet mystisk som vi ikke forstår. Dette er den faktiske opplysning.

Statsråd Hallvard Eika: Eg vil berre leggja til at så seint som måndag var danske regjeringsmedlemer ikkje klår over at desse varene i det heile stod på lista, endå dei hadde sitt utspring, vert det sagt, i det opphavelege danske krav.

Guttorm Hansen: Får jeg bare i en replikk nevne at lørdag var journalist Bohlin i «Aftenposten» klar over at listen var feil. Den antydning som stod om dette i «Aftenposten» mandag, gav tydelig redegjørelse for hva som hadde skjedd.

Kåre Willoch: Når det gjelder det landbrukstilbudet som Regjeringen har tenkt å sende, vil vi få det forelagt?

Statsråd Hallvard Eika: Ja, men då må eg straks reisa spørsmålet om på kva trinn i utviklinga? Vi kan koma til å få dokument som endrar seg frå dag til dag, og då er det eit praktisk spørsmål: Skal vi senda kontinuerleg over til komiteen dokument så fort det er laga, eller skal vi venta til vi meiner at vi har eit dokument som det er meir rettkome å senda? Det er eit vurderingsspørsmål som vil reisa seg i samband med desse drøftingane.

Kåre Willoch: Vil det være Regjeringens utkast vi får?

Statsråd Hallvard Eika: Ja, når det er kome så langt, men Regjeringa sitt utkast ligg ikkje føre enno, for det er ikkje bearbeidd.

Formannen: Da går jeg ut fra at komiteen får et dokument når handelsministeren og Regjeringen vurderer at det er kommet så langt at det passer til oversendelse.

Møtet hevet kl. 11.00.